

Sociologie náboženství

PhDr. Eva Křížová, PhD

Co je náboženství pro sociologa

- **Společensko-kulturní výtvar/instituce, který odpovídá určité potřebě člověka o vysvětlení života a světa především z hlediska transcendence**
- - Podstatou náboženství je nakládání s **posvátným (sakrálním)** a představa světa zde a světa jinde, světa nepozorovatelného a věčného, nadpřirozeného
- Soubor **věr** - idejí, hodnot, norem, přesvědčení, tradic a rituálů, vztahujících člověka ke konečným podmínkám jeho existence (náboženské prožívání a chování)
- Formální **organizace** a pravidla
- Soubor kulturních objektů a **symbolů**
 - *„Náboženství je jednotný systém víry a praktik vztahujících se k posvátným věcem, tj. k věcem odtažitým a zakázaným; systém víry a praktik, které sjednocují všechny své přívržence v jediném morálním společenství nazývaném církev“*
(Durkheim Elementární formy náboženského života)

Teorie a přístupy

Funkcionalismus- náboženství má svou sociální funkci, účel - stabilizace, udržení pořádku, nadvlády, integrace, koheze, kompenzace, podpora

Teorie racionální volby

Konstruktivistická teorie

Jak se sociologicky zjišťuje?

- Formální a neformální (subjektivní) znaky
- Veřejná-soukromá, postoje
- Členství v církvi
- Vyznání
- Návštěva bohoslužeb
- Účast na rituálech
- Význam boha
- Postoje k některým pojmům jako vzkříšení, milost, peklo, nebe, očistec atd.

Závěry

- Sekularizace nevedla ke ztrátě potřeby hledat odpovědi na otázky, na které věda odpovědět neumí nebo tak činí neuspokojivě
- Mění se náboženská a spiritualita - od organizované k osobní
- Privatizace, detradicionalizace, demonopolizace
- Hovoří se o **postsekulární společnosti**
 - nové hledání vztahu k nadpřirozenu a transcendentnu, ať již cestou oživení tradičních církví nebo prostřednictvím zcela nových forem náboženského života (hnutí)

Základní literatura

- Nešpor, Z., Václavík, D. Příručka sociologie náboženství. SLON, 2013
- Hamplová, H. (2010): Česká religiozita – církevní příslušnost a víra ve světle Sčítání lidu a dat ISSP 2008. Naše společnost, 8 (1): 3-8. časopis Centra pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, dostupné online

Nebo

- Hamplová, H. (2011): Náboženství a pohlaví: Proč jsou ženy zbožnější než muži? *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 2011, sv. 47, č. 2: 297–323, dostupné online

Nebo

- Vávra, M. (2009): **Jak zjišťovat návštěvnost bohoslužeb? Problémy s měřením náboženského fenoménu.** NAŠE SPOLEČNOST 1: 32-39. časopis Centra pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, dostupné online